

FROM PARALLEL DIPLOMACY TO TRANSATLANTIC COORDINATION: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TRUMP AND BIDEN ADMINISTRATIONS IN THE KOSOVO–SERBIA DIALOGUE

Leonora Bajrami

South East European University, North Macedonia, lb32351@seeu.edu.mk

ORCID ID: 0009-0008-9758-2655

Abstract: The dialogue between Kosovo and Serbia has been one of the most important diplomatic processes in the Western Balkans and an important area of engagement for both the United States and the European Union. Although successive U.S. administrations have maintained a strategic interest in the normalization of relations between Kosovo and Serbia, the diplomatic approaches pursued by the Trump and Biden administrations differed considerably in format, instruments and coordination with the European Union. This paper examines continuity and change in the role of the United States in the Kosovo–Serbia dialogue during the administrations of Donald Trump and Joe Biden. The study uses a qualitative comparative approach based on the analysis of official U.S. and EU documents, diplomatic statements, agreements, and relevant academic and policy literature. The findings show that the Trump administration followed a more direct, personalized and economically focused approach, which operated partly in parallel with the EU-led dialogue and culminated in the Washington commitments of September 2020. In contrast, the Biden administration restored closer coordination with the European Union and reaffirmed the central role of the EU-facilitated dialogue, including in diplomatic efforts surrounding the 2023 Agreement on the Path to Normalisation and its Implementation Annex. Nevertheless, the analysis also identifies important elements of continuity between the two administrations, particularly the use of diplomatic pressure, the emphasis on concrete results and continued direct U.S. involvement when negotiations stalled. The paper argues that the main difference between the two administrations concerned the architecture and coordination of diplomatic engagement rather than a fundamental change in the overall U.S. strategic objective of normalization. The findings suggest that stronger transatlantic coordination can reduce competing diplomatic signals, although institutional coordination alone does not guarantee the implementation of agreements.

Keywords: Kosovo–Serbia dialogue; Trump administration; Biden administration; United States; transatlantic coordination

NGA DIPLOMACIA PARALELE TE KOORDINIMI TRANSATLANTIK: ANALIZË KRAHASUESE E ADMINISTRATAVE TRUMP DHE BIDEN NË DIALOGUN KOSOVË–SERBI

Leonora Bajrami

South East European University, North Macedonia, lb32351@seeu.edu.mk

ORCID ID: 0009-0008-9758-2655

Abstrakt: Dialogu Kosovë–Serbi ka përbërë një nga proceset kryesore diplomatike në Ballkanin Perëndimor dhe një fushë të rëndësishme angazhimi si për Shtetet e Bashkuara të Amerikës, ashtu edhe për Bashkimin Evropian. Megjithatë administratat e njëpasnjëshme amerikane kanë ruajtur një interes strategjik për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë, qasjet diplomatike të administratave Trump dhe Biden kanë dalluar në mënyrë të konsiderueshme për sa i përket formatit të angazhimit, instrumenteve të përdorura dhe nivelit të koordinimit me Bashkimin Evropian. Ky punim shqyrton elementet e vazhdimësisë dhe ndryshimit në angazhimin e SHBA-së në dialogun Kosovë–Serbi gjatë këtyre dy administratave. Studimi përdor një qasje cilësore krahasuese, të mbështetur në analizën e dokumenteve zyrtare të SHBA-së dhe Bashkimit Evropian, deklaratave diplomatike, marrëveshjeve, si dhe literaturës relevante akademike dhe politike. Rezultatet tregojnë se administrata Trump ndoqi një qasje më të drejtpërdrejtë, më të personalizuar dhe më të orientuar drejt normalizimit ekonomik, e cila në disa raste u zhvillua pjesërisht paralelisht me dialogun e udhëhequr nga Bashkimi Evropian dhe kulmoi me angazhimet e Uashingtonit të shtatorit 2020. Në të kundërt, administrata Biden riktheu koordinimin institucional me Bashkimin Evropian dhe riafirmoi rolin qendror të dialogut të lehtësuar nga BE-ja, përfshirë edhe angazhimin e përbashkët diplomatik lidhur me Marrëveshjen mbi Rrugën drejt Normalizimit të vitit 2023 dhe Aneksin e saj të Zbatimit. Megjithatë, analiza identifikon edhe elemente të rëndësishme vazhdimësie ndërmjet dy administratave, veçanërisht përdorimin e presionit diplomatik, theksin mbi arritjen e rezultateve konkrete dhe vazhdimin e angazhimit të drejtpërdrejtë amerikan në rastet kur negociatat ngecnin. Punimi argumenton se dallimi kryesor ndërmjet dy administratave lidhet më shumë me arkitekturën dhe koordinimin e angazhimit diplomatik sesa me një ndryshim themelor të objektivit

strategjik të SHBA-së për normalizimin. Rezultatet sugjerojnë se një koordinim më i fuqishëm transatlantik mund të zvogëlojë mesazhet konkurruese diplomatike, megjithatë koordinimi institucional, në vetvete, nuk garanton zbatimin e marrëveshjeve.

Fjalë kyçe: dialogu Kosovë–Serbi; administrata Trump; administrata Biden; Shtetet e Bashkuara; koordinimi transatlantik

1. HYRJE

Dialogu midis Kosovës dhe Serbisë përbën një nga proceset më të vështira të ndërmjetësimit ndërkombëtar në Ballkanin Perëndimor. Procesi u bë i institucionalizuar pas miratimit të Rezolutës 64/298 të Asamblesë së Përgjithshme të Kombeve të Bashkuara në shtator 2010. Rezoluta mirëpriti gatishmërinë e Bashkimit Evropian për të lehtësuar dialogun. Ajo përcaktonte se ky dialog duhej të ndihmojë në paqe, siguri dhe stabilitet rajonal. Përveç kësaj, ai duhej të ndihmojë në bashkëpunim dhe avancimin e perspektivës evropiane të palëve (United Nations General Assembly, 2010). Në këtë kontekst, Bashkimi Evropian mori rolin e lehtësuesit të dialogut ndërsa Shtetet e Bashkuara mbajtën një rol politik dhe strategjik të rëndësishëm në mbështetjen e procesit. Megjithatë, mënyra e angazhimit amerikan nuk ka qenë e njëtrajtshme gjatë administratave të ndryshme. Në periudhën e administratës Trump, Uashingtoni ndërmori një rol më të drejtpërdrejtë në proces. Emërimi i Matthew Palmer si Përfaqësues Special për Ballkanin Perëndimor në vitin 2019 dhe i Richard Grenell si i Dërguar i Posaçëm Presidencial për negociatat Kosovë–Serbi tregoi rritjen e prioritetit që administrata amerikane i kushtoi dialogut (Garding, 2021). Qasja e Grenellit u përqendrua në normalizimin ekonomik dhe në lidhjet infrastrukturore ndërmjet palëve. Ky angazhim kulmoi më 4 shtator 2020 me dokumentet e Uashingtonit, të nënshkruara veçmas nga Kosova dhe Serbia. Në analizën e Parlamentit Evropian, këto dokumente karakterizohen kryesisht si angazhime politike të përqendruara në normalizimin ekonomik dhe jo si marrëveshje klasike dypalëshe juridikisht detyruese (Stanicek, 2023, pp. 4–5). Në të njëjtën periudhë, BE-ja vazhonte dialogun politik nën drejtimin e Miroslav Lajčák, duke krijuar dy kanale diplomatike pjesërisht paralele. Kjo tregon një koordinim më të dobët institucional dhe operacional, por jo domosdoshmërisht objektiva strategjike të kundërt ndërmjet SHBA-së dhe BE-së. Me ardhjen e administratës Biden në vitin 2021, qasja amerikane ishte shumë më e përqendruar në koordinimin me Bashkimin Evropian. Në deklaratën e përbashkët të Sekretarit amerikan të Shtetit Antony Blinken dhe Përfaqësuesit të Lartë të BE-së Josep Borrell në mars 2021, bashkëpunimi ndërmjet SHBA-së dhe BE-së është parë si i rëndësishëm për avancimin e dialogut. Në këtë rast, administrata Biden nuk ka qenë në kërkim të një procesi të veçantë negociues. Ajo ka mbështetur dialogun e udhëhequr nga BE-ja si kanal kryesor për normalizimin (U.S. Department of State, 2021a).

Ky koordinim shfaqet në mënyrë të veçantë përmes bashkëpunimit midis dërguarit amerikan Gabriel Escobar dhe Përfaqësuesit të Posaçëm të BE-së, Miroslav Lajčák. Prania e Escobarit në negociatat e Ohrit dhe angazhimi i përbashkët me Lajčákun tregojnë rikthimin e një forme më të institucionalizuar të koordinimit transatlantik (Stanicek, 2023, p. 5). Administrata Biden mbështeti gjithashtu Marrëveshjen mbi Rugën drejt Normalizimit të vitit 2023 dhe Aneksin e Zbatimit të Ohrit, duke ruajtur njëkohësisht formulimin amerikan se njohja reciproke përbënte objektivin përfundimtar të normalizimit (U.S. Department of State, 2023a). Kalimi nga Trump te Biden nuk përbënte një ndërprerje të plotë të politikës amerikane. Pavarësisht rikthimit të koordinimit me BE-në, administrata Biden ruajti përdorimin e presionit diplomatik, orientimin drejt rezultateve konkrete dhe angazhimin e drejtpërdrejtë amerikan kur dialogu ngecej. Literatura ekzistuese ka analizuar gjerësisht rolin e BE-së në dialogun Kosovë–Serbi, përfshirë ndërmjetësimin, perspektivën e integritetit evropian, paqartësinë dhe problemet e zbatimit të marrëveshjeve (Bieber, 2015, pp. 312–319; Gashi, Musliu, & Orbie, 2017, pp. 533–550). Studime të tjera kanë evidentuar se gjatë administratës Trump angazhimi amerikan u bë më i drejtpërdrejtë dhe koordinimi me BE-në më i dobët, ndërsa iniciativat amerikane të vitit 2020 u zhvilluan pjesërisht jashtë kornizës së dialogut të BE-së. Me ardhjen e administratës Biden, mbështetja amerikane u rikthye drejt dialogut të udhëhequr nga BE-ja dhe një koordinimi më të madh transatlantik (Garding, 2021, pp. 13–14). Megjithatë, kjo nuk nënkuptonte ekzistencën e objektivave strategjike të papajtuësishëm, pasi normalizimi mbeti një synim i përbashkët i angazhimit. Ky studim i krahason sistematikisht administratat Trump dhe Biden në tri dimensione: objektivat, instrumentet diplomatike dhe koordinimin me Bashkimin Evropian, duke analizuar si ndryshimet ashtu edhe elementet e vazhdimësisë. Prandaj, pyetja kryesore e këtij punimi është: **Në çfarë mase ndryshuan objektivat, instrumentet diplomatike dhe koordinimi me Bashkimin Evropian në angazhimin e administratave Trump dhe Biden në dialogun Kosovë–Serbi, dhe cilat elemente të vazhdimësisë mund të identifikohen ndërmjet tyre?** Punimi argumenton se dallimi kryesor ndërmjet dy administratave nuk qëndron në objektivin themelor amerikan për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë, por në mënyrën e organizimit dhe ushtrimit të angazhimit diplomatik. Administrata Trump favorizoi një qasje më të drejtpërdrejtë, të personalizuar dhe pjesërisht paralele me procesin e BE-së, ndërsa administrata Biden rivendosi koordinimin institucional transatlantik. Megjithatë, përdorimi i presionit diplomatik dhe orientimi drejt rezultateve konkrete paraqesin elemente të rëndësishme vazhdimësie.

2. MATERIALET DHE METODAT

Ky studim përdor një qasje cilësore krahasuese për të analizuar vazhdimësinë dhe ndryshimin në angazhimin e administratave Trump dhe Biden në dialogun Kosovë–Serbi. Krahasimi fokusohet në intensifikimin e angazhimit amerikan gjatë viteve 2019–2020 dhe në periudhën 2021–2024. Përzgjedhja mundëson analizimin e ndryshimeve në arkitekturën diplomatike amerikane, instrumentet e përdorura dhe nivelin e koordinimit me BE-në. Të dhënat analizohen përmes analizës cilësore të dokumenteve. Burimet kryesore përfshijnë dokumente dhe deklaratat zyrtare të Shtëpisë së Bardhë, Departamentit Amerikan të Shtetit, BE-së si dhe dokumente që lidhen me angazhimet e Uashingtonit të vitit 2020 dhe Marrëveshjen mbi Rugën drejt Normalizimit të vitit 2023. Analiza plotësohet me raporte të Congressional Research Service, European Parliamentary Research Service dhe literaturë akademike mbi dialogun Kosovë–Serbi. Koherenca transatlantike operacionalizohet përmes katër dimensioneve: koherencës deklarative, institucionale, operative dhe të instrumenteve. Koherenca deklarative i referohet përputhjes së objektivave, narrativave dhe mesazheve publike të ShBA-së dhe BE-së; koherenca institucionale shqyrton strukturat, kontaktet dhe mekanizmat e koordinimit ndërmjet dy aktorëve; koherenca operative fokusohet në përputhjen e veprimeve konkrete diplomatike; ndërsa koherenca e instrumenteve analizon pajtueshmërinë ndërmjet mjeteve politike, ekonomike dhe diplomatike të përdorura ndaj Kosovës dhe Serbisë. Të njëjtët indikatorë aplikohen në të dy periudhat. Një dallim analitik i rëndësishëm bëhet ndërmjet koherencës transatlantike dhe rezultateve të dialogut. Në këtë studim, koherenca trajtohet si faktor që mund të ndikojë në kushtet e zhvillimit të negociatave, ndërsa arritja dhe zbatimi i marrëveshjeve trajtohen si rezultate të veçanta. Për këtë arsye, një nivel më i lartë koordinimi ndërmjet ShBA-së dhe BE-së nuk interpretohet automatikisht si dëshmi e suksesit të dialogut, pasi rezultatet varen gjithashtu nga qëndrimet e Kosovës dhe Serbisë, zhvillimet e brendshme politike, situata e sigurisë dhe karakteristikat e vetë marrëveshjeve.

Një element i rëndësishëm metodologjik është dallimi ndërmjet objektivave të deklaruara dhe praktikës konkrete diplomatike. Përputhja në nivelin e deklaratave nuk konsiderohet automatikisht si dëshmi e koordinimit praktik, ashtu si dallimet retorike nuk interpretohen domosdoshmërisht si divergjencë strategjike. Kjo qasje është e rëndësishme sepse gjatë administratave Trump dhe Biden dallimet më të mëdha shpesh shfaqeshin në formatin e angazhimit dhe instrumentet diplomatike, ndërsa objektivi i përgjithshëm i normalizimit mbeti relativisht i qëndrueshëm.

3. REZULTATET

Administrata trump: angazhimi i drejtpërdrejtë dhe normalizimi ekonomik

Rezultatet tregojnë se administrata Trump solli një ndryshim të dukshëm në mënyrën e angazhimit amerikan në dialogun Kosovë–Serbi. Ndryshe nga modeli më institucional i periudhave të mëparshme, në të cilin ShBA-ja mbështeste udhëheqjen operative të BE-së, administrata Trump ndërmori iniciativa më të drejtpërdrejta, të personalizuar dhe të orientuara drejt rezultateve të shpejta. Ky ndryshim nuk përfaqësonte domosdoshmërisht braktisje të objektivit të normalizimit, por ndryshim të instrumenteve, ritmit dhe arkitekturës diplomatike të procesit. Një tregues i rëndësishëm i intensifikimit të angazhimit amerikan ishte emërimi i Matthew Palmer si Përfaqësues Special për Ballkanin Perëndimor dhe më pas i Richard Grenell si i Dërguar i Posaçëm Presidential për negociatat Kosovë–Serbi. Këto emërime e ngritën dialogun në një nivel më të lartë politik dhe krijuan një kanal amerikan më të dukshëm në raport me procesin e ndërmjetësuar nga BE-ja (Garding, 2021). Qasja e Grenellit u përqendrua në “normalizimin ekonomik”. Iniciativat për rivendosjen e fluturimeve ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit, lidhjeve hekurudhore dhe infrastrukturës rrugore u paraqitën si instrumente për ndërtimin e besimit dhe krijimin e kushteve për përparim politik. Në të njëjtën kohë, BE-ja vazhdonte procesin e saj politik, ndërsa në prill 2020 emëroi Miroslav Lajčák si Përfaqësues të Posaçëm për dialogun. Kështu, gjatë vitit 2020 ekzistonin dy kanale të dukshme: procesi i BE-së në Bruksel dhe iniciativa amerikane e orientuar drejt normalizimit ekonomik. Qasja amerikane u shoqërua edhe me presion politik dhe ekonomik, veçanërisht lidhur me kërkesën për heqjen e tarifës 100 për qind ndaj produkteve nga Serbia dhe Bosnja e Hercegovina. U përdorën edhe leva ekonomike, përfshirë pezullimin e zhvillimit të programeve të reja nga Millennium Challenge Corporation. Megjithatë, materiali i analizuar nuk mbështet një lidhje të drejtpërdrejtë shkakësore ndërmjet këtij presioni dhe rrëzimit të Qeverisë Kurti. Angazhimi amerikan kulmoi më 4 shtator 2020 në Shtëpinë e Bardhë. Dokumentet e nënshkruara nga Kosova dhe Serbia përmbanin angazhime të përqendruara kryesisht në normalizimin ekonomik dhe çështje të tjera politike. Sipas Stanicek (2023), ato nuk përbënin një marrëveshje klasike dypalëshe juridikisht të detyrueshme, por më shumë angazhime politike të nënshkruara veçmas nga të dyja palët. Dokumentet zyrtare të Shtëpisë së Bardhë e paraqitën rezultatin si një arritje në normalizimin ekonomik ndërmjet Kosovës dhe Serbisë (The White House, 2020a, 2020b). Në raport me Bashkimin Evropian, angazhimet e Uashingtonit treguan edhe raste konkrete të divergjencës. Vendimi i Kosovës për hapjen e ambasadës në Jerusalem, i lidhur me angazhimet e Uashingtonit, ishte në mospërputhje me pozicionin e përbashkët të BE-së për Jerusalem. Megjithatë, ky dallim nuk provon se SHBA-ja dhe BE-ja kishin objektiva strategjikë të kundërt për normalizimin Kosovë–Serbi; ai tregon se divergjenca ishte më e dukshme në instrumente dhe në mënyrën e organizimit të procesit sesa në objektivin e përgjithshëm (Stanicek, 2023, p. 5).

Analiza sipas katër dimensioneve tregon se koherenca transatlantike gjatë administratës Trump nuk u dobësua në mënyrë të njëtrajtshme. Në nivelin deklarativ, SHBA-ja dhe BE-ja vazhduan të ndanin objektivin e përgjithshëm të normalizimit të marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë, edhe pse administrata Trump i dha prioritet më të madh normalizimit ekonomik. Divergjenca ishte më e dukshme në dimensionin institucional dhe operativ, ku krijimi i një kanali amerikan të udhëhequr nga Richard Grenell dhe zhvillimi paralel i dialogut të BE-së krijuan një arkitekturë më pak të koordinuar. Në dimensionin e instrumenteve, dallimet u shfaqën si në përdorimin e presionit amerikan, ashtu edhe në përfshirjen në angazhimet e Uashingtonit të çështjeve që shkonin përtej kornizës së dialogut të BE-së. Për këtë arsye, perceptimi i një “çarjeje transatlantike” gjatë administratës Trump duhet trajtuar me kujdes. Ekzistenca e dy kanaleve diplomatike dhe e mesazheve të ndryshme nuk dëshmon automatikisht për një konflikt të plotë strategjik ndërmjet Uashingtonit dhe Brukselit. Materiali i analizuar sugjeron se divergjenca ishte më e fortë në strukturën institucionale, në mënyrën e zhvillimit të procesit dhe në disa prej instrumenteve të përdorura, ndërsa objektivi i përgjithshëm i normalizimit mbeti gjerësisht i përbashkët. Në këtë kuptim, “çarja transatlantike” gjatë periudhës Trump ishte shumëdimensionale dhe jo absolute.

Administrata Biden: rikthimi i koordinimit transatlantik

Me ardhjen e administratës Biden në vitin 2021, angazhimi amerikan u orientua më qartë drejt koordinimit me Bashkimin Evropian. Në deklaratën e përbashkët Blinken–Borrell të marsit 2021, bashkëpunimi SHBA–BE u paraqit si i rëndësishëm për avancimin e dialogut, ndërsa administrata Biden mbështeti dialogun e udhëhequr nga BE-ja si kanalin kryesor të normalizimit (U.S. Department of State, 2021a). Në vitin 2022, Departamenti i Shtetit deklaroi se rruga përpara kalonte përmes dialogut të lehtësuar nga BE-ja dhe se një marrëveshje gjithëpërfshirëse duhej të orientonte palët drejt njohjes reciproke (U.S. Department of State, 2022a, 2022b). Koordinimi institucional u materializua edhe përmes bashkëpunimit ndërmjet Gabriel Escobar dhe Miroslav Lajčák. Vizitat, konsultimet dhe angazhimet e tyre të përbashkëta në Prishtinë dhe Beograd u përdorën për të përcjellë mesazhe të harmonizuara lidhur me kompromisin, de-eskalimin dhe zbatimin e marrëveshjeve. Prania e Escobarit në negociatat e Ohrit në vitin 2023 përbën një tregues të qartë se SHBA-ja po mbështeste procesin e BE-së në vend që të ndërtonte një format konkurrues. Një dallim tjetër ishte përdorimi më eksplicit i konceptit të **njohjes reciproke** në diskursin amerikan. Në komunikimet e administratës Biden, njohja reciproke u paraqit si objektiv përfundimtar i procesit, edhe pse jo domosdoshmërisht si kusht që duhej realizuar menjëherë në secilën fazë të dialogut. Gabriel Escobar deklaroi në shkurt 2023 se propozimi evropian përfaqësonte një hap të rëndësishëm drejt këtij objektivi (U.S. Department of State, 2023a). Ky formulim nuk ishte identik me gjuhën e Bashkimit Evropian, i cili përdorte termin “normalizim gjithëpërfshirës”. Megjithatë, dallimi terminologjik nuk prodhoi divergjencë operative. SHBA-ja e pranoi rolin formal të BE-së dhe nuk e vendosi njohjen reciproke si parakusht formal për Marrëveshjen mbi Rugën drejt Normalizimit të vitit 2023. Koordinimi vazhdoi edhe gjatë krizave të vitit 2023. Në qershor, Sekretari Blinken kërkoi nga Kosova dhe Serbia zbatimin e planit trepikësh të BE-së për de-eskalim, duke treguar se SHBA-ja mbështeste mekanizmin evropian dhe nuk po propozonte një plan alternativ (U.S. Department of State, 2023c). Pas sulmit të armatosur në Banjskë më 24 shtator 2023, SHBA-ja dhe BE-ja u fokusuan në parandalimin e përshkallëzimit dhe rikthimin e palëve në dialog. Deklarata e përbashkët SHBA–BE e tetorit 2023 kërkoi zbatim të shpejtë të Marrëveshjes së vitit 2023 dhe kthim në dialogun e BE-së (The White House & European Union, 2023).

Rikthimi i koordinimit gjatë administratës Biden nuk nënkuptonte se SHBA-ja dhe BE-ja kishin pozicione identike në çdo çështje. Administrata amerikane vazhdoi ta artikulonte njohjen reciproke më qartë si objektiv përfundimtar, ndërsa Bashkimi Evropian përdorte formulimin e normalizimit gjithëpërfshirës, duke ruajtur kufizimet e tij institucionale lidhur me statusin e Kosovës. Megjithatë, këto dallime deklarative nuk u përkthyen në iniciativa konkurruese ose në divergjencë operative. Përkundrazi, SHBA-ja mbështeti mandatin ndërmjetësues të BE-së dhe koordinoi veprimet e saj me përfaqësuesit evropianë. Kjo tregon se koherenca transatlantike nuk kërkon domosdoshmërisht identitet të plotë të pozicioneve. Ajo mund të ekzistojë edhe kur aktorët ruajnë dallime në formulime ose prioritete, për sa kohë që këto dallime janë të pajtueshme me veprime të koordinuara dhe nuk prodhojnë procese ose instrumente konkurruese. Në këtë aspekt, administrata Biden karakterizohet nga një nivel më i lartë i koherencës institucionale dhe operative me BE-në sesa administrata Trump.

Vazhdimësia dhe ndryshimi ndërmjet administratave trump dhe biden

Krahasimi i dy administratave tregon se dallimi më i madh nuk qëndron në ekzistencën ose mungesën e interesit amerikan për dialogun, por në mënyrën se si ky interes u operacionalizua. Administrata Trump favorizoi një kanal më të personalizuar dhe të orientuar drejt rezultateve të shpejta ekonomike, ndërsa administrata Biden e riktheu dialogun në një kornizë më të institucionalizuar dhe më të koordinuar me Bashkimin Evropian. Në nivelin institucional, dallimi ishte i qartë. Gjatë Trumpit, emërimi i një të dërguari presidencial me mandat specifik dhe organizimi i negociatave në Shtëpinë e Bardhë krijuan një kanal amerikan që pjesërisht funksiononte paralelisht me dialogun e BE-së. Gjatë Bidenit, nuk u krijua një format i ngjashëm konkurrues; administrata përdori kryesisht Departamentin e Shtetit dhe mbështeti mandatin e Brukselit. Në nivelin e instrumenteve, megjithatë, u identifikuan elemente të qarta vazhdimësie. Edhe administrata Biden përdori

presion diplomatik dhe lidhi marrëdhëniet bilaterale me sjelljen e palëve në dialog. Reagimi amerikan ndaj krizës në veri të Kosovës në vitin 2023 tregoi se rikthimi të multilateralizmi nuk nënkuptonte braktisjen e diplomacisë së presionit. Vazhdimësi u evidentua gjithashtu në rëndësinë që i jepej bashkëpunimit ekonomik. Administrata Biden nuk e hodhi poshtë tërësisht përmbajtjen ekonomike të angazhimeve të Uashingtonit. Projekte infrastrukturore, njohja e diplomave dhe integrimi ekonomik rajonal vazhduan të trajtohen si pjesë e procesit, megjithëse nuk u paraqitën më si alternativë ndaj normalizimit politik. Një tjetër vazhdimësi ishte orientimi drejt rezultateve konkrete. Administrata Biden mbështeti Marrëveshjen e vitit 2023 si një paketë detyrimesh të matshme dhe jo vetëm si vazhdim procedural të dialogut. Kështu, qasja e Bidenit kombinoi institucionalizimin evropian me një kërkesë amerikane për rezultate konkrete. Në nivelin e objektivit përfundimtar, megjithatë, administrata Biden artikuloi më qartë njohjen reciproke, ndërsa administrata Trump u fokusua më shumë në normalizimin ekonomik. Edhe këtu dallimi nuk duhet absolutizuar, sepse Marrëveshja e vitit 2023 nuk parashikoi njohje formale reciproke. Për rrjedhojë, të dy administratat në praktikë mbështetën një proces gradual, edhe pse me diskurse dhe instrumente të ndryshme.

Tabela 1. Krahësimi i koherencës transatlantike gjatë administratave Trump dhe Biden

Dimensioni	Administrata Trump	Administrata Biden
Koherenca deklarative	E moderuar: objektivi i përgjithshëm i normalizimit ishte i përbashkët, por kishte dallime në prioritetet dhe narrativën.	E lartë: objektiva gjerësisht të harmonizuara, megjithëse SHBA-ja artikulonte më qartë njohjen reciproke.
Koherenca institucionale	E ulët deri e moderuar: kanali amerikan i Grenellit funksionoi pjesërisht paralelisht me procesin e BE-së.	E lartë: SHBA-ja mbështeti mandatin e BE-së dhe bashkëpunoi ngushtë me përfaqësuesit evropianë.
Koherenca operative	E ulët deri e moderuar: iniciativa dhe kalendari diplomatikë pjesërisht të ndarë.	E lartë: vizita, mesazhe dhe veprime diplomatike më të koordinuara.
Koherenca e instrumenteve	E përzier: presioni i fortë amerikan, normalizim ekonomik dhe disa prioritetet jashtë kornizës së BE-së.	Relativisht e lartë: presioni amerikan vazhdoi, por kryesisht në mbështetje të procesit të BE-së.
Rezultatet kryesore të dialogut	Angazhimet e Uashingtonit të vitit 2020; zbatim i pjesshëm.	Marrëveshja mbi Rrugën drejt Normalizimit dhe Aneksi i Ohrit, 2023; zbatim i pjesshëm.

Shënim: Rezultatet e dialogut paraqiten veçmas nga dimensionet e koherencës, pasi një nivel i lartë koordinimi SHBA–BE nuk konsiderohet automatikisht si tregues i suksesit ose zbatimit të marrëveshjeve.

4. DISKUTIMI

Rezultatet tregojnë se ndryshimi ndërmjet administratave Trump dhe Biden ndikoi më shumë në organizimin e angazhimit diplomatik sesa në objektivin strategjik amerikan ndaj dialogut Kosovë–Serbi. Të dy administratat e trajtuan normalizimin si një interes të rëndësishëm amerikan, por përdorën modele të ndryshme për ta avancuar atë. Gjatë administratës Trump, iniciativa amerikane funksionoi pjesërisht paralelisht me procesin e BE-së, duke rritur autonominë e rolit amerikan, por edhe duke dobësuar qartësinë e koordinimit transatlantik. Literatura mbi ndërmjetësimin paralajmëron se koordinimi i dobët ndërmjet aktorëve të jashtëm mund të krijojë iniciativa konkurruese dhe t'u japë palëve negociuese mundësi për të shfrytëzuar dallimet ndërmjet ndërmjetësuesve (Whitfield, 2010). Megjithatë, rezultatet nuk tregojnë një konflikt të plotë strategjik SHBA–BE gjatë periudhës Trump. Divergjencat u shfaqën kryesisht në instrumente, prioritetet dhe formatin negociues, ndërsa objektivi i përgjithshëm i normalizimit mbeti gjerësisht i përbashkët. Administrata Biden e ndryshoi këtë arkitekturë duke rikthyer koordinimin institucional dhe operativ me BE-në. Megjithatë, problemet e vazhdueshme në zbatimin e Marrëveshjes së vitit 2023 tregojnë se koordinimi ndërkombëtar, edhe kur është më i lartë, nuk është kusht i mjaftueshëm për suksesin e dialogut. Krahësimi tregon gjithashtu se koherenca transatlantike nuk duhet kuptuar si uniformitet i plotë i pozicioneve, por si një shkallë e mjaftueshme përputhjeje dhe plotësueshmërie për veprim të koordinuar. Gjatë Trumpit, divergjencia ishte më e fortë në dimensionet institucionale dhe operative; gjatë Bidenit, këto dimensione u harmonizuan më shumë, edhe pse mbetën dallime në formulimet politike.

5. PËRFUNDIMET

Ky studim tregoi se ndryshimi ndërmjet administratave Trump dhe Biden në dialogun Kosovë–Serbi lidhej më shumë me arkitekturën dhe koordinimin e angazhimit diplomatik sesa me objektivin strategjik amerikan të normalizimit. Administrata Trump ndoqi një qasje më të drejtpërdrejtë, të personalizuar dhe të orientuar drejt normalizimit ekonomik, duke krijuar në disa raste një kanal pjesërisht paralel me procesin e BE-së. Administrata Biden riktheu koordinimin institucional me Bashkimin Evropian dhe e mbështeti dialogun e lehtësuar nga BE-ja si kornizën kryesore të normalizimit. Megjithatë, të dy administratat ruajtën elemente të vazhdimësisë, përfshirë përdorimin e presionit diplomatik, kërkesën për rezultate konkrete dhe angazhimin e drejtpërdrejtë amerikan kur negociatat ngecnin. Analiza tregon gjithashtu se koherenca transatlantike dhe efektiviteti i dialogut duhet të

trajtohen si dy çështje të ndara: koordinimi më i madh mund të reduktojë mesazhet konkurruese dhe të krijojë kushte më të favorshme për negociata, por nuk garanton zbatimin e marrëveshjeve.

REFERENCES

- Bieber, F. (2015). The Serbia–Kosovo agreements: An EU success story? *Review of Central and East European Law*, 40(3–4), 285–319. <https://doi.org/10.1163/15730352-04003008>
- Garding, S. E. (2021). *Kosovo: Background and U.S. policy* (CRS Report No. R46175). Congressional Research Service.
- Gashi, K., Musliu, V., & Orbie, J. (2017). Mediation through recontextualization: The European Union and the dialogue between Kosovo and Serbia. *European Foreign Affairs Review*, 22(4), 533–550. <https://doi.org/10.54648/EERR2017039>
- Stanicek, B. (2023). *Belgrade-Pristina dialogue: The rocky road towards a comprehensive normalisation agreement* (PE 689.371). European Parliamentary Research Service.
- The White House. (2020a, September 4). *Statement by the President regarding economic normalization between Serbia and Kosovo*. Trump White House Archives. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/statement-regarding-economic-normalization-serbia-kosovo/>
- The White House. (2020b, September 4). *Remarks by President Trump, President Vučić of Serbia, and Prime Minister Hoti of Kosovo in a trilateral meeting*. Trump White House Archives. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-vucic-serbia-prime-minister-hoti-kosovo-trilateral-meeting/>
- The White House, & European Union. (2023). *U.S.–EU summit joint statement*. The American Presidency Project. <https://useu.usmission.gov/u-s-eu-summit-joint-statement/>
- U.S. Department of State. (2021a, March 24). *Joint statement by the Secretary of State of the United States of America and the EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy/Vice-President of the European Commission*. <https://2021-2025.state.gov/joint-statement-by-the-secretary-of-state-of-the-united-states-of-america-and-the-eu-high-representative-for-foreign-affairs-and-security-policy-vice-president-of-the-european-commission-2/>
- U.S. Department of State. (2022a). *Special online briefing with Karen Donfried, Assistant Secretary of State for European and Eurasian Affairs*. <https://2021-2025.state.gov/special-online-briefing-with-karen-donfried-assistant-secretary-of-state-bureau-of-european-and-eurasian-affairs/>
- U.S. Department of State. (2022b, August 18). *Department press briefing*. <https://2021-2025.state.gov/briefings/department-press-briefing-august-18-2022/>
- U.S. Department of State. (2023a, February 28). *Special online briefing with Gabriel Escobar, Deputy Assistant Secretary of State for European Affairs*. <https://2021-2025.state.gov/remarks-and-releases-brussels-regional-media-hub/special-online-briefing-with-gabriel-escobar-deputy-assistant-secretary-of-state-for-european-affairs/>
- U.S. Department of State. (2023c, June 26). *Department press briefing*. <https://2021-2025.state.gov/briefings/department-press-briefing-june-26-2023/>
- United Nations General Assembly. (2010, September 9). *Resolution 64/298: Request for an advisory opinion of the International Court of Justice on whether the unilateral declaration of independence of Kosovo is in accordance with international law (A/RES/64/298)*. United Nations. <https://digitallibrary.un.org/record/692019?ln=en>
- Whitfield, T. (2010). *Working with groups of friends*. United States Institute of Peace.